

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Επιστημονική Συνάντηση

Η φωτιά πηγή ζωής δύναμης και καθαρμού

1, 2, 3 Απριλίου 2011

Εθνικό Ιστορικό Μουσείο
Αίθουσα Παλαιάς Βουλής

οργάνωση:

ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΧΟΡΗΓΟΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Μάρω Αδάμη - Καρδαμίτση, Αρχιτέκτων - Καθηγήτρια Ε.Μ.Π.,
Πρόεδρος των ΦΙΛΩΝ του Μ.Ε.Λ.Τ.

Μαρία Αυγούλη, Αρχαιολόγος - Μουσειολόγος, Διευθύντρια Μ.Ε.Λ.Τ.

Γιαννούλα Καπλάνη, Αρχαιολόγος - Κοινων. Ανθρωπολόγος, Επίτιμη Διευθύντρια Μ.Ε.Λ.Τ.

Ελένη Ρωμαίου - Καρασταμάτη, Δρ, Επίτιμη Διευθύντρια Μ.Ε.Λ.Τ.

Γεώργιος Σπέης, Ηλεκτρ. Μηχανικός - Ερευνητής Λαογραφίας

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ - ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Ευγενία Δάφνη, Φιλολόγος - Μουσειοπαιδαγωγός Μ.Ε.Λ.Τ.

Ιωάννα Πάλλα, Αρχαιολόγος Μ.Ε.Λ.Τ.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ - ΥΠΟΔΟΧΗ

Πίτσα Καβάσιλα, Συντηρήτρια, Δ.Σ. Φίλων Μ.Ε.Λ.Τ.

Δέσποινα Καρβέλη, Αρχαιολόγος Μ.Ε.Λ.Τ.

Ναταλία Μπούρα, Αρχιτέκτων, Δ.Σ. Φίλων Μ.Ε.Λ.Τ.

Ελένη Παπαθωμά, Επιμελήτρια Μ.Ε.Λ.Τ.

Βάσω Πολυζώη, Φιλολόγος - Μουσειολόγος, Μ.Ε.Λ.Τ.

Ουρανία Τσιτσιλώνη, Συντηρήτρια, Δ.Σ. Φίλων Μ.Ε.Λ.Τ.

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Ιωάννης Νίνος, Διοικητικός Μ.Ε.Λ.Τ.

Άγγελος Παπαθεοδώρου, Τεχνικός Μ.Ε.Λ.Τ.

Απογευματινή Συνεδρία

17.00 – 17.30 Προσέλευση – Εγγραφές

17.30 – 17.45 Προσφωνήσεις – Χαιρετισμοί

Χαιρετισμό θα απευθύνει η Γ. Γραμματέας του ΥΠ.ΠΟ.Τ. κ. **Λίνα Μενδώνη**

Πρόεδρος: **Μιχάλης Μερακλής**

17.45 – 18.00 **Ευάγγελος Αυδίκος**, Καθηγητής Λαογραφίας, Τμήμα Ιστορίας, Αρχαιολογίας και Κοινωνικής Ανθρωπολογίας Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ιερότητα και μιαιρότητα στη φωτιά. Η κοινωνική αντίστιξη ενός φυσικού φαινομένου

18.00 – 18.15 **Αικατερίνη Πολυμέρου - Καμηλάκη**, Διευθύντρια Κέντρου Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών

Μετά τη φωτιά, η σάχτη

18.15 – 18.30 **Μανόλης Σέργης**, Επίκουρος Καθηγητής Λαογραφίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Φωτιά και «Ιεροί Επισκέπτες»

18.30 – 18.45 **Γεώργιος Αικατερινίδης**, Διδάκτωρ Φιλολογίας, τ. Διευθυντής Ερευνών Κέντρου Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών

*«Πυρά μεγάλη εκκέκαται και ανθρακιά εξεξηνεγμένη κείται».
Η τελετουργική αναστενάρικη φωτιά*

18.45 – 19.00 **Μιράντα Τερζοπούλου**, Λαογράφος - Εθνολόγος, πρώην Ερευνήτρια Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών

Πυροβασίες και Χριστιανισμός: η νομιμοποίηση μιας ανταρσίας

19.00 – 19.15 Διάλειμμα

19.15 – 19.30 **Έλια Βλάχου**, Προϊσταμένη Υπηρεσίας Μουσείων, Πολιτιστικό Ίδρυμα Ομίλου Πειραιώς

Από το καζάνι στον ατμολέβητα: χρήσεις της φωτιάς στην παραδοσιακή και βιομηχανική τεχνολογία

19.30 – 19.45 **Νικόλαος Λιάρος**, Αρχαιολόγος - Κεραμίστας, Κέντρο Μελέτης Νεώτερης Κεραμεικής

*Κεραμεικοί κλίβανοι στο κεντρικό Αιγαίο κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.
Η προοδευτική μητρόπολη και η συντηρητική περιφέρεια: Σίφνος και Κυκλάδες*

19.45 – 20.00 **Στέλλα Τσιροπινά**, Φιλολόγος, Δρ Θεατρολογίας

Τροχιές φωτιάς στον ουρανό: το αναστάσιμο έθιμο του ρουκετοπόλεμου στο Βροντάδο της Χίου

20.00 – 20.15 Συζήτηση

Πρωινή Συνεδρία

Πρόεδρος: **Μάρω Αδάμη - Καρδαμίτση**

- 9.30 – 9.45** **Μανόλης Βαρβούνης**, Αν. Καθηγητής Λαογραφίας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης
Η φωτιά σε λαϊκές θρησκευτικές τελετουργίες της Θράκης
- 9.45 – 10.00** **Αριστείδης Δουλαβέρας**, Επίκ. Καθηγητής Λαογραφίας, Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Η φωτιά στον κύκλο του χρόνου της παραδοσιακής κοινωνίας της Κορινθίας
- 10.00 – 10.15** **Ζωή Ν. Μάργαρη**, Ερευνήτρια, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Αποκρίατικές Εθμικές Πυρές: Η περίπτωση των «Φανών» της Κοζάνης
- 10.15 – 10.30** **Κυριακή Χρυσού - Καρατζά**, Ερευνήτρια, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Οι φωτιές του Πάσχα στη Σαντορίνη
- 10.30 – 10.45** **Μαρία Κουμαριανού**, Ανθρωπολόγος
«Logit de'let» (Η φωτιά καίει): Η εθμική πυρά της «καμήλας» στους Μαρωνίτες της Κύπρου. Ομοιότητες, διαφορές και κοινωνικές προεκτάσεις
- 10.45 – 11.00** **Έλενα Χαλκουτσάκη**, Γ.Γ. Ινστιτούτου των Ελληνικών Μύλων
Τα χοιροσφάγια στην Ευρώπη του Βορρά και του Νότου
- 11.00 – 11.30** Διάλειμμα
- 11.30 - 11.45** **Gordana Blagojevic**, Δρ. Εθνολογίας και Ανθρωπολογίας, Ερευνήτρια, Εθνογραφικό Ινστιτούτο της Σερβικής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών
Το στοιχείο της φωτιάς στις γιορτές των Χριστουγέννων: συγκριτική μελέτη των σέρβικων και ελληνικών λαϊκών εθίμων
- 11.45 – 12.00** **Ελευθέριος Π. Αλεξάκης**, Δρ, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Τελετουργίες της εστίας στα Βαλκάνια και στον Καύκασο με έμφαση στην Ελλάδα και την Αρμενία
- 12.00 – 12.15** **Παρασκευάς Ποτηρόπουλος**, Ερευνητής, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Οι εθμικές πυρές και η συμβολική συγκρότηση της τοπικής ταυτότητας
- 12.15 - 12.30** **Θεοφάνης Σουλακέλλης**, Καθηγητής Ελληνικής Παραδοσιακής Μουσικής - Πρόεδρος, Καλλιτεχνικός Διευθυντής Κέντρου Αιγαιακών Λαογραφικών και Μουσικολογικών Ερευνών
Ή Αγιά Φωτιά και ό μπυρισμένος λόγος

- 12.30 – 12.45 **Αναστασία Λουδάρου**, Αρχαιολόγος, MSc., Υποψήφια Διδάκτωρ Αρχαίας Ιστορίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Η Επτάφωτη Λυχνία - Menorah: Εικονογραφία και Συμβολισμοί στην Εβραϊκή Τέχνη και Θρησκεία
- 12.45 – 13.00 **Στέλιος Μουζάκης**, Ερευνητής Ιστορίας Πολιτισμών
Χρήση πυρός και εμπρησμός στις βυζαντινές καινοτομίες και τους Νομοκάνονες
- 13.00 – 13.30 Συζήτηση

Απογευματινή Συνεδρία

Πρόεδρος: **Τέτη Χατζηνικολάου**

- 17.00 – 17.15 **Μιχάλης Μερακλής**, Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών
Ο έσχατος συμβολισμός της φωτιάς
- 17.15 – 17.30 **Νόρα Σκουτέρη - Διδασκάλου**, Επίκουρη Καθηγήτρια Κοινωνικής Ανθρωπολογίας και Λαογραφίας, Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Παίζοντας με τη φωτιά: Υλικές και συμβολικές πρακτικές κοινωνικού ελέγχου
- 17.30 - 17.45 **Ευαγγελία Πάντου**, Αρχαιολόγος, 5η Εφορεία Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
Η καταδίκη του Αρείου στο πυρ το αιώνιο, σε μεταβυζαντινούς ναούς της Μάνης
- 17.45 – 18.00 **Κωνσταντίνος Στουπάθης**, Συντηρητής Αρχαιοτήτων - Μουσειολόγος
Νικόλαος Μανιάτης, Συντηρητής Αρχαιοτήτων
Η Θερμική αποδόμηση των τεκμηρίων της Πολιτιστικής Κληρονομιάς: Υποβάθμιση ή υπεραξία;
- 18.00 – 18.15 **Γεώργιος Σπέης**, Ηλεκτρ. Μηχανικός - Ερευνητής
Η Κόκα της Τζιάς
- 18.15 – 18.30 Διάλειμμα
- 18.30 – 18.45 **Γιώργος Ευγενικός**, Ηθοποιός, Αφηγητής - Πρόεδρος του Κέντρου Μελέτης και Διάδοσης Μύθων και Παραμυθιών
Η φωτιά ως γενεσιουργός αιτία ανάπτυξης της λαϊκής προφορικής παράδοσης
- 18.45 – 19.00 **Ελένη - Καλομοίρα Λαμπρίδου**, Απόφοιτος Ανθρωπιστικών Σπουδών - Τμήμα Ελληνικού Πολιτισμού, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Η χρήση και η δύναμη του στοιχείου της φωτιάς στον υπερφυσικό κόσμο των παραμυθιών
- 19.00 – 19.15 **Άννα Λυδάκη**, Αν. Καθηγήτρια, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Κοινωνιολογίας
Φλόγες του έρωτα στο δημοτικό και το λαϊκό τραγούδι
- 19.15 – 19.30 **Δημήτρης Μπαχάρας**, Δρ Ιστορίας, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο
Η φωτιά στα περιοδικά
- 19.30 – 19.45 Συζήτηση

Πρωινή Συνεδρία

Πρόεδρος: **Αικατερίνη Πολυμέρου - Καμηλάκη**

- 10.00 – 10.15** **Ανδρομάχη Οικονόμου**, Δρ Εθνολόγος – Κύρια Ερευνήτρια, Κέντρο Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Χρήσεις της φωτιάς στις τεχνικές εκμετάλλευσης του αγροτικού και δασικού χώρου
- 10.15 – 10.30** **Γιάννης Παντζόπουλος**, Ερευνητής, Γεν. Γραμ. Ελληνικού Ινστιτούτου Προστασίας Ναυτικής Παράδοσης, Αναπλ. Πρόεδρος Ινστιτούτου Έρευνας Αρχαίας Ναυπηγικής και Τεχνολογίας
Η φωτιά ως μέσο μετάδοσης μηνυμάτων (φρυκτωρίες, πυρσερίες και καμινοβίγλες)
- 10.30 – 10.45** **Κωνσταντίνος Καρατζόγλου**, Δρ Μηχανικός, Αντιπρόεδρος του Ινστιτούτου των Ελληνικών Μύλων
Η τεχνολογία της φωτιάς και η «φωτιά» της τεχνολογίας (Με αφορμή τις φωτιές του 2007)
- 10.45 – 11.00** **Χρήστος Ματζάνας**, Αρχαιολόγος, Ζ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων
Τεχνολογίες ανάμματος φωτιάς από την Προϊστορία έως σήμερα
- 11.00 – 11.15** **Δωρίνα Μουλλού**, Δρ Αρχαιολογίας
Η φωτιά. Η μοναδική πηγή τεχνητού φωτισμού στην αρχαιότητα
- 11.15 – 11.30** Διάλειμμα
- 11.30 – 11.45** **Ευάγγελος Καραμανές**, Κύριος Ερευνητής, Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Μετά τη φωτιά: τοπίο και σημεία του τόπου σε μια κοινότητα του νομού Λάρισας μετά την πυρκαγιά
- 11.45 – 12.00** **Πλούταρχος Θεοχαρίδης**, Αρχιτέκτων Μηχ. Αριστοτέλειου Παν/μιου Θεσ/κης, Αρχιτέκτων 10ης Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων
Σταύρος Μαμαλούκος, Δρ. Αρχιτέκτων Μηχανικός Εθν. Μετσόβειου Πολυτεχνείου - Αναστηλωτής, MA in Conservation Studies IoAAS, University of York, UK, Επίκ. Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων Πανεπιστημίου Πατρών
Το Μαγκπιεό της Μεγίστης Λαύρας
- 12.00 – 12.15** **Αλέκος Φλωράκης**, Δρ Εθνολόγος – Λαογράφος
Τα "γύφτικα" της Οξωμεριάς Τήνου. Σιδηρουργοί και σιδηρουργεία στο 19ο και 20ό αι.
- 12.15 – 12.30** **Παναγιώτης Ι. Καμηλάκης**, Ερευνητής τ., Κέντρο Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Οι καρβουνιάρηδες της Ικαρίας στο χώρο του Αιγαίου

- 12.30 – 12.45** **Ειρήνη Γρατσία**, Αρχαιολόγος
Μιμικά Γιαννοπούλου, Δρ Αρχαιολόγος
Ο ρόλος της φωτιάς στην κεραμική: Διαχρονική προσέγγιση στην πυροτεχνολογία και στην τυπολογία των κλιβάνων του ελλαδικού χώρου
- 12.45 – 13.00** **Μαρία Γρυπάρη**, Αρχιτέκτων, Πρόεδρος Ινστιτούτου των Ελληνικών Μύλων
Φούρνοι στο Αιγαίο
- 13.00 – 13.15** **Μαρία Γαβρήλου**, Χρυσοχόος - Γεμμολόγος
Η Φωτιά στην τέχνη της αργυροχρυσοχοΐας
- 13.15 – 13.30** **Κατερίνα Μαρινάκη**, Εκπαιδευτικός - Δημοσιογράφος
Τα ασβεστοκάμινα της Φολεγάνδρου
- 13.30 – 13.45** **Λουίζα Καραπιδάκη**, Ιστορικός Τέχνης, μόνιμη συνεργ. Κέντρου Ερεύνης της Ελληνικής Λαογραφίας της Ακαδημίας Αθηνών
Εικαστική προσέγγιση της φωτιάς
- 13.45 – 14.00** Σ υ ζ ή τ η σ η

«Κοντά στον κλίβανο με ιστορίες για τη φωτιά»

Στην αυλή του **Κέντρου Μελέτης Νεώτερης Κεραμικής** οι μαθητές του προγράμματος κεραμικής θα κατασκευάσουν μικρό πρωτόγονο κεραμικό κλίβανο και θα ψήσουν κεραμικά σ' αυτόν. Στην εκδήλωση θα συμμετέχει το **Κέντρο Μελέτης και Διάδοσης Μύθων και Παραμυθιών** με αφηγήσεις ιστοριών σχετικών με τη φωτιά.

Μελιδώνη 4-6 και Αγίων Ασωμάτων, Θησείο, τηλ.: 210 3318491

Κυριακή 3 Απριλίου 2011

Ώρα προσέλευσης: **20.00**

Μετά την εκδήλωση θα ακολουθήσει κέρασμα.

οργάνωση:

ΜΟΥΣΕΙΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΚΥΔΑΘΗΝΑΙΩΝ 17, 10558, ΠΛΑΚΑ – ΑΘΗΝΑ
Τηλ.. 210 3229031, 210 3223368, www.melt.gr,
e-mail: tep.melt@culture.gr